

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 15Co/359/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1112208660
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Silvia Walterová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1112208660.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Silvie Walterovej a členov senátu JUDr. Márie Hajdínovej a JUDr. Evy Mészárosovej v právnej veci žalobcov v 1. rade: D.. T. G. , narodený dňa XX.X.XXXX, trvale bytom B., Q. č. XX, v 2. rade: D.. B. G. , narodený dňa XX.X.XXXX, trvale bytom B., P. č. XXXX/X, v 3. rade: F.. T. G. , narodená dňa XX.X.XXXX, trvale bytom B., P. č. XXXX/X, všetci zastúpení JUDr. Líviou Krnčokovou, advokátkou, Bratislava, ul. 29. augusta č. 5, proti žalovaným v I. rade: F. A. , narodený dňa XX.X.XXXX, trvale bytom B., Q. F. č. 2, v II. rade: A. A. , narodená dňa XX.X.XXXX, trvale bytom B., Q. F. č. 2, obaja zastúpení JUDr. Tomášom Plankom, advokátom, Bratislava, Námestie Slobody č. 10, o určenie, že nedošlo k prechodu nájmu bytu, na odvolanie žalovaných v I., II. rade proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 16. novembra 2016, č.k. 11 C 64/2012-264, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 16. novembra 2016, č.k. 11 C 64/2012-264, - vo výroku, ktorým určil, že k prechodu nájmu bytu č. 9, nachádzajúceho sa v bytovom dome v Bratislave, na P. ulici č. 4, súpisné č. XXXX, postaveného na parcele registra "C" č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria o výmere XXX m², zapísaného na liste vlastníctva č. XXXX, vedeného Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor, pre okres Bratislava I, obec Bratislava-mestská časť Q. F., katastrálne územie Q. F., na žalovaných v I., II. nedošlo a žalovaní v I., II. rade nie sú nájomcami tohto bytu, **p o t v r d z u j e**,
- vo výroku, ktorým priznal žalobcom v 1., 2., 3. rade nárok na náhradu trov konania voči žalovaným v I., II. rade v plnom rozsahu, **m e n í t a k**, že žalobcom v 1., 2., 3. rade **p r i z n á v a** spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov prvoinštančného konania voči spoločnej a nerozdielnej povinnosti žalovaných v I., II. rade v rozsahu 100 %.

II. Žalobcom v 1., 2., 3. rade **p r i z n á v a** spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči spoločnej a nerozdielnej povinnosti žalovaných v I., II. rade v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Bratislava I. rozsudkom zo dňa 16.11.2016, č.k. 11 C 64/2012-264, určil, že k prechodu nájmu bytu č. 9, nachádzajúceho sa v bytovom dome v Bratislave, na P. ulici č. 4, súpisné č. XXXX, postaveného na parcele registra "C" č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria o výmere XXX m², zapísaného na liste vlastníctva č. XXXX, vedenom Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor, pre okres Bratislava I, obec Bratislava-mestská časť Q. F., katastrálne územie Q. F., na žalovaných v I., II. rade nedošlo a že žalovaní v I., II. rade nie sú nájomcami tohto bytu; žalobcom v 1., 2., 3. rade priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovaným v I., II. rade. Vychádzal zo žaloby doručenej súdu dňa 20.3.2012, ktorou sa žalobcovia v 1., 2., 3. rade domáhali voči žalovaným v I., II. rade určenia, že k prechodu nájmu uvedeného bytu na žalovaných v I., II. rade nedošlo, že žalovaní v I., II. rade nie sú nájomcami tohto bytu, ako aj vypratania predmetného bytu do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Uviedli, že sú podielovými spoluvlastníkmi bytového domu nachádzajúceho sa v Bratislave, na P. č. 4, so súpisným č. XXXX, postaveného na parcele registra "C" č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoría o výmere XXX m², zapísaného na liste vlastníctva č. XXXX, vedenom Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor, pre okres Bratislava I, obec Bratislava-mestská časť Q. F., katastrálne územie Q. F.. V bytovom dome sa nachádza aj byt č. 9, ktorého užívateľom bol D.. X. A., narodený dňa XX.X.XXXX, ktorý zomrel v roku XXXX; po jeho smrti sa jediným nájomcom bytu č. X stala jeho manželka F.. M. A., rod. B., narodená dňa X.X.XXXX, zomrela dňa XX.XX.XXXX a žalovaní v I., II. rade sú jej vnukmi, ktorí v čase smrti nájomníčky F.. M. A. s ňou nežili v spoločnej domácnosti, pretože F.. M. A. v uvedenom byte dlhodobo nežila, žila na chate v F.. Žalovaní v I., II. rade a ich rodičia P. a F. A., sa v tomto byte zdržiavali bez právneho dôvodu (podľa evidenčného listu vystaveného správcom bytového domu, spoločnosťou Bytkomfort, a.s., boli ku dňu 1.1.2012 všetci štyria vedení ako osoby bývajúce v byte č. X od 1.3.2000). Nie je tak splnená zákonná podmienka prechodu nájmu bytu podľa v § 706 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, spočívajúca vo vedení spoločnej domácnosti s nájomcom v čase jeho smrti; poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 111/2005. Prvoinštančný súd uviedol, že pôvodným žalobcom v 4. rade bola aj Mestská časť Bratislava-Q. F., IČO: 603 147, ktorá vykonávala správu spoluvlastníckeho podielu Hlavného mesta SR Bratislavy (1/2) v predmetnej nehnuteľnosti. Mestská časť Bratislava-Q. F. podaním doručeným súdu dňa 29.11.2013 vzala žalobu späť v celom rozsahu z dôvodu, že Hlavné mesto SR Bratislava už nie je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľnosti, jeho podiel bol prikázaný žalobkyni v 3. rade, a preto uznesením zo dňa 2.9.2014, č.k. 11 C 64/2012-131, konanie voči žalobcovi v 4. rade zastavil a žiadnemu z účastníkov v zastavenej časti nepriznal nárok na náhradu trov konania. Žalobcovia v 1., 2., 3. rade na pojednávaní konanom dňa 2.3.2016 zobrali žalobu späť v časti vypratania predmetného bytu, pretože žalovaní v I., II. rade sa v tom čase už v ňom nenachádzali, z dôvodu ktorého uznesením zo dňa 3.3.2016, č.k. 11 C 64/2012-183, zastavil konanie v časti o vypratanie uvedeného bytu, pričom nebolo rozhodnuté o náhrade trov konania v zastavenej časti, uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 30.3.2016; predmetom konania zostala iba žaloba o určenie, že k prechodu nájmu bytu č. X v B., na P. č. 4, z F.. M. A. na žalovaných v I., II. rade nedošlo v znení jej zmeny, ktorá bola pripustená na pojednávaní konanom dňa 16.11.2016.

2. Súd prvej inštancie vo veci nariadil pojednávanie, vykonal dokazovanie výsluchom strán sporu, svedkov, oboznámením sa s listinnými dôkazmi založenými v spise, na základe čoho zistil nasledovný skutkový stav veci. V čase začatia konania boli žalobcovia v 1., 2., 3. rade a Hlavné mesto SR Bratislava (ktorého správu spoluvlastníckeho podielu vykonávala Mestská časť Bratislava Q. F., pôvodný žalovaný v 4. rade, pravdepodobne žalobca v 4. rade, poznámka odvolacieho súdu) podielovými spoluvlastníkmi bytového domu nachádzajúceho sa v Bratislave, na P. č. 4, so súpisným č. XXXX, postaveného na parcele registra "C" č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoría vo výmere XXX m², zapísaného na liste vlastníctva č. XXXX, vedenom Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor, pre okres Bratislava I, obec Bratislava-mestská časť Q. F., katastrálne územie Q. F. (Hlavné mesto SR Bratislava v podiele 1/2 a žalobcovia v 1., 2., 3. rade spolu v podiele 1/2). V zmysle rozsudku Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 29.10.2009, č.k. 22 C 246/2005-213, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29.11.2012, č.k. 9 Co 195,196,197/2011-421, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 1.2.2013, sa podielovými spoluvlastníkmi predmetného bytového domu stali žalobcovia v 1., 2., 3. rade (v súčasnosti každý v podiele 1/3). V bytovom dome sa nachádza aj byt č. X (3 a pol izbový), ktorý na základe Zápisu o dohode o odovzdaní a prevzatí bytu zo dňa 15.9.1964 prevzal do nájmu D.. X. A., nájomné bolo dohodnuté v sume 302,- Kčs mesačne. Byt sa nachádza na 3. poschodí bytového domu, v ktorom nie je výťah. D.. X. A. zomrel v roku XXXX, nájom bytu prešiel na jeho manželku F.. M. A., starú matka žalovaných v I., II. rade, ktorá zomrela dňa XX.XX.XXXX v Onkologickom ústave sv. Alžbety v Bratislave. Mestská časť Bratislava-Q. F. listami zo dňa 12.1.2012 ako správca spoluvlastníckeho podielu Hlavného mesta SR Bratislavy vyzval žalovaných v I., II., aby sa vyjadrili, či majú záujem o prechod nájmu predmetného bytu podľa § 706 Občianskeho zákonníka, nakoľko pôvodná nájomníčka F.. M. A. dňa XX.XX.XXXX zomrela. Listy zo dňa 12.1.2012 žalovaným v I., II. rade zasielala na adresu Bratislava, Q. F. č. 2, boli im doručené, nereagovali na ne, ale žiadosťami o prechod do nájmu doručenými Mestskej časti Bratislava-Q. F. zo dňa 23.2.2012 vyjadrili záujem o prechod nájmu predmetného bytu v súlade s § 706 Občianskeho zákonníka, pretože ako vnuci F.. M. A. s ňou žili v čase jej smrti v spoločnej domácnosti. V týchto žiadosťiach neuviedli adresu svojho trvalého bydliska, uviedli iba rodné číslo a číslo občianskeho preukazu; listy vôbec nedatovali a pripojili k nim listiny nazvané „Osvedčenie vedenia spoločnej domácnosti“, ktoré vystavili bližšie neoznačené osoby bez uvedenia dátumu, v ktorých sa uvádza: „Týmto osvedčujem, že F. A., č.OP: EB XXXXXX, narodený

dňa XX. G. XXXX, žil v spoločnej domácnosti v deň jej smrti s pôvodnou nájomníčkou bytu 1. kategórie v Bratislave, na P. ulici č. 4, p. F.. M. A..“ V tomto znení boli predložené tri osvedčenia a nachádzajú sa na nich nečitateľné podpisy. V ďalších troch osvedčeniach s nečitateľnými podpismi sa uvádza: „Týmto osvedčujem, že A. A., r.č. XXXXXX/XXXX, narodená dňa XX. G. XXXX, žila v spoločnej domácnosti v deň jej smrti s pôvodnou nájomníčkou bytu 1. kategórie v Bratislave, na P. ulici č. 4, p. F.. M. A..“ Žalovaní v I., II. nezaslali uvedený identický list aj žalobcom v 1., 2., 3. rade, ktorí v tom čase boli podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti spolu v podiele 1/2. Z evidenčného listu k bytu č. X nachádzajúceho sa v bytovom dome v Bratislave na P. č. 4, ktorý vyhotovil správca Bytkomfort-BA, a.s. zistil, že v tomto byte od 1.3.2000 býva P. A. (syn F.. M. A. a otec žalovaných v I., II. rade), F. A. (nevesta F.. M. A. a mama žalovaných v I., II. rade), A. A. (vnučka F.. M. A., žalovaná v II. rade) a F. A. (vnuk F.. M. A., žalovaný v I. rade). P. A. a jeho manželka F. vlastnili v tom čase byt č. X v bytovom dome v Bratislave, na Q. F. č. 2, zapísaný na liste vlastníctva č. XXXX, pre okres Bratislava I, obec Bratislava-mestská časť Bratislava Q. F., katastrálne územie Q. F.; právnym titulom nadobudnutia vlastníckeho práva je V-XXXX/XX zo dňa 6.7.1999. Deti F.. M. A. (P. A., X. A. a A. F.) sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti-rekreačná chata so súpisným č. XXXX postavená na pozemku parcela registra "C" č. XXXX o výmere XX m², zapísaná na liste vlastníctva č. XXXX pre okres X., obec a katastrálne územie F.; vlastnícke právo nadobudli na základe osvedčenia o dedičstve zo dňa 13.7.2006, sp.zn. X DXX/XX. Z prílohy k vyúčtovaniu za roky 2009 a 2010 vyplýva, že v období od 1.1.2009 do 31.12.2009 nebola v uvedenom byte čerpaná studená voda, v období od 1.1.2010 do 31.10.2010 boli odčerpané 3 m³ studenej vody. Žalovaný v I. rade uviedol, že byt užíval spolu so svojou starou mamou F.. M. A. od roku 2010 (dátum nešpecifikoval), v tom čase už po skončení vysokej školy pracoval, do konca roka 2012. Od roku 2012 do 30.12.2014 bol byt prázdny, pretože bol v zlom technickom stave, na stenách bola pleseň, netesnili okná, netiekla voda. Žalobkyňa v 3. rade im znemožňovala užívať byt tým, že dekodovala kľúč. Pred rokom 2010 býval s rodičmi v ich byte v Bratislave, Q. F. č. 2, chcel sa od rodičov osamostatniť, preto sa presťahoval k starej mame, je to iné, ako bývať s rodičmi. Stará mama bola v zlom zdravotnom stave, mala rakovinu pľúc, bola v nemocnici v Onkologickom ústave na O. ulici, nevedeli jej určiť diagnózu, preto sa vracala domov. Až po pitve sa určilo, že mala rakovinu pľúc. So sestrou (žalovaná v II. rade) sa o starú mamu starali, mali podelené úlohy, on zabezpečoval potraviny, žalovaná v II. rade nájomné, pripravovali jedlo. O starú mamu sa staral aj jej syn P. A. (otec žalovaných v I., II. rade), vozil ju do nemocnice; takisto jej pomáhali aj ďalšie dve deti. V období rokov 2009 až 2011 F.. M. A. chodievala do F. na chatu cez víkend a keď bolo pekné počasie. V lete sa tam zdržiavala dlhší čas, na zimu chodievala domov. Chodil na chatu pomáhať cez víkendy, cez týždeň jej chodil pomáhať jeho otec. Nebol výživou závislý na F.. M. A.. Po odchode z bytu v B., na P. č. 4, býva s rodičmi v byte v B., na Q. F. č. 2, osamostatnenie je na ceste, ale nemá prostriedky na nový byt. V období, keď býval u starej mamy mal svoju izbu, aj v byte rodičov. Mal súhlas svojich starých rodičov na bývanie v byte v Bratislave, na P. č. 4. Žalovaná v II. rade tvrdila, že v predmetnom byte začala bývať v roku 2009 spolu s F.. M. A., jej starou mamou, ku ktorej sa presťahovala, pretože sa chcela osamostatniť od rodičov, u starej mamy mala viac voľnosti, bolo to iné, ako bývať s rodičmi. Jej izba v byte rodičov je neobývateľná, pretože je tam hluk a na P. je pred oknami park a v izbe ticho. Byt užívala v období od roku 2009 do roku 2013, v tomto roku do bytu chodila už len náhodne pre svoje veci. Bývala v byte aj v období, keď boli plesnivé steny, pretože s rodičmi sa to nedalo vydržať a v tom čase mala priateľa. Starej mame bolo treba pomáhať, starala sa o ňu, varila jej, v nedeľu o 11,00 hod. chodili do kostola ku A.. Stará mama ju naučila variť, ona prala, upratovala a platila nájomné, plyn, vodu a elektrinu. Stará mama chodila sama po schodoch v bytovom dome, tajila im, že má rakovinu, neskôr sa jej už točila hlava a mali ju silno pod dohľadom (asi 1,5 až 2 roky pred smrťou). Boli stále spolu okrem času, ktorý stará mama trávila v F., vtedy sa o ňu staral jej otec. Nebola výživou závislá od F.. M. A.. V súčasnosti býva v byte rodičov v Bratislave, na L. námestí, byt je vedený na mamu, poskladali sa naň a hypotéku platí ona. V čase, keď bývala u starej mamy, nemala v byte svojich rodičov izbu, pretože v nej jej otec vykonával podnikateľskú činnosť. Mala súhlas svojich starých rodičov na bývanie v byte v B., na P. č. 4. Žalobkyňa v 3. rade uviedla, že F.. M. A. sa sťažovala, že bývanie v byte už nie je kludné, pretože v noci sa z blízkych krčiem ozýval spev a krik. Žalovaní v I., II. rade im vôbec neoznámili, že by na nich prešiel nájom bytu. O úmrtí F.. Emílie A. sa dozvedela od Mestskej časti Bratislava-Q. F., keď žalovaní v I., II. rade žiadali o ďalšie užívanie bytu; od nich ho nežiadali. Žalovaní v I., II. rade neplatili nájomné, ani preddavky za služby spojené s užívaním bytu, v tom čase bol vydaný platobný rozkaz. Býva v bytovom dome v Bratislave, na P. č. X a vie ako žalovaní v I., II. rade byt č. X prenajímali bez jej súhlasu cudzím ľuďom, ich podnájomníčka vytopila byty pod nimi. Žalovaní v I., II. rade mali problémy s čipom, ten si prehadzovali. Ústne žalovanej v II. rade povedala, že nemôže prenajímať byt, ktorý im nepatrí, vzápätí na to žalovaná v II. rade dňa 25.6.2012 o 22,35 hod. a dňa 26.6.2012 o 01,17 hod. poškrabala žalobcovi v 2. rade auto (uznesenie

o začatí trestného stíhania žalovanej v II. rade č. H.-XXXX/SMS-BX-XXXX zo dňa 14.8.2012 pre prečin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 Trestného zákona). Svedkyňa F.. Q. O. býva od roku 1945 v byte susediacom s bytom, v ktorom bývala F.. M. A. s manželom. Obaja neskôr odišli na vidiek a v byte už nebývali, potom v byte býval ich syn s rodinou, nevedela presne od kedy. Asi osem až deväť rokov nevidela v dome nikoho z rodiny A., nevidela ich na schodoch, ani na balkóne (z balkóna v ich byte je vidieť na balkón A.). F.. M. A. nevidela v byte v období od januára 2010 do novembra 2011, ani že by sa v byte súvisle zdržiavala; z počutia sa dozvedela o úmrtí F.. M. A., nevedela kedy to bolo. Taktiež nevidela, že by F.. M. A. bývala v byte s niekým iným ako so svojím manželom; po smrti D.. X. A. v roku 2005 sa do bytu nevrátila. Občas stretla žalovanú v II. rade na schodoch, išla buď sama alebo s priateľom, ktorý študoval a býval v byte č. X na P. (videla ju asi štyrikrát za celý čas), prišla do tohto bytu v čase, keď tam už F.. M. A. nebývala. Do bytu A. svedkyňa nechodila, bola tam možno raz vo dverách. Svedok P.. P. O. býva od roku 1973 v byte susediacom s bytom, v ktorom bývala F.. M. A. s manželom. Posledné dva roky od jesene 2014 do súčasnosti v byte bývajú nájomníci, pred tým asi 5-6 rokov v byte nikto nebýval (obdobie od 2008/2009-2014); nevedel, či tam niekto býval alebo nebýval, ale pohyb v byte nezaregistroval. Z ich balkóna v byte nikoho nevidel, večer sa nesvietilo a na balkóne hniezdili hrdličky; v tomto období sa viackrát stalo, že u nich doma zvonili elektrikári alebo plynári v súvislosti s odpočtom stavu meradiel a pýtali sa na A.. Vždy ich odkázal na pani O., ktorá mala kontakt na syna F.. M. A.. V období rokov 2004-2008 sa v byte zdržiavali cudzí mladí ľudia, tri dievčatá a jeden chlapec, ktorí chodili s ruksakmi, asi išlo o študentov; v tomto čase sa v byte občas objavila aj žalovaná v II. rade, videl ju vo dverách balkóna alebo na schodoch; nebýval tu P. A. ani jeho manželka F.. Žalovaného v I. rade videl poslednýkrát pred domom dňa 10.8.2004 medzi 13,00 hod. a 14,00 hod., pamätal si to preto, lebo v ten deň menili evidenčné číslo vozidla v súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie. V období rokov 1998/1999 až 2004 v byte bývali P. a F. A. so žalovanými v I., II. rade, v tom čase pôvodní nájomcovia F.. M. A. s manželom v byte už niekoľko rokov nebývali, bývali na chate v F.. Stretli ich tam počas výletu na I. chatu. D.. X. A. bol na prelome tisícročia (asi od roku 1998) pracovne v A. a jeho manželka F.. M. A. tam bola s ním. Od pani O. sa dozvedel, že P. A. byt na Q. F. prenajal, aby si ho mohli kúpiť, s rodinou býval na P. a jeho rodičia (D.. X. A. a F.. M. A.) bývali na chate. Nevedel, že by sa žalovaní v I., II. rade nachádzali súčasne s F.. M. A. v byte, osobitne sa o to nezaujímal. Častokrát nosil F.. M. A. nákupné tašky po schodoch v bytovom dome, o jej úmrtí sa dozvedel nepriamo. Svedok D.. P. J. bol susedom A. na I. chate, svoju chatu vlastní od roku 1966. F.. M. A. poznal 50 rokov, bývala v Bratislave, aj po smrti manžela a cez víkendy sa stretávali na chate. On na svojej chate nebýval cez pracovný týždeň, chodieval tam len na víkendy podľa možností, aj to nie každý víkend, nevedel preto, či F.. M. A. na chatu chodievala aj cez týždeň. V lete sa stretávali častejšie, F.. M. A. s manželom tam boli skoro stále, v zime menej. Ku koncu jej života, asi posledného pol roka ju nevidel a nevedel, kde sa v tom čase zdržiavala, jej syn P. A. mu asi pol roka až trištvrte roka pred jej smrťou povedal, že jeho mama sa má zle a musia sa o ňu starať vnúčatá (žalovaní v I., II. rade). Na chatu ju vozieval syn P. A. alebo žalovaný v I. rade. Nevedel, čo bránilo P. A., aby sa osobne staral o mamu, či v tom čase boli žalovaní v I., II. rade školopovinní, ani ako konkrétne sa obaja žalovaní starali o F.. M. A., ktorá mu nespomínala, že by byt v B., na P. prenechala svojmu synovi a jeho deťom. Posledný rok sa jej zle dýchalo, kašľala, na chate mala tri schodíky, ktoré vyšla aj s kašľom, o iných schodoch nevedel, taktiež o tom, či sa aj ostatné dve deti F.. M. A. o ňu starali, pozná ich len z videnia, stretával ich na chate na Vianoce. Svedok D.. F. O. bol susedom F.. M. A. na chate, kde sa často stretávali. O byte v B., na P. č. X vie minimum, veľmi sa o ňom nerozprávali. V F. neboli bezprostrednými susedmi, medzi ich chatami sa nachádzala ešte jedna neobývaná chata, ktorá bola vo veľmi zlom stave. Pamätal si, že v roku 2005 zomrel D.. X. A., manžel F.. M. A., v roku XXXX zomrela aj F.. M. A.. Na chate ju stretával pred úmrtím manžela, aj neskôr až do jej smrti, a to keď sa prišla pozrieť k nim alebo keď sa on prešiel pozrieť k nej. V zime ju vídaval menej, od posledného leta XXXX do jej smrti ju nevídal vôbec. Chodieval na chatu dva až trikrát mesačne, v lete na dlhší pobyt, inokedy na víkendy. Priamo sa nerozprával s F.. M. A., či na chate býva natrvalo alebo tam chodí len na víkendy. Nadobudol pocit, že tam bývala v lete a časť zimy, pretože tam mala periny. Keď sa jej v lete pred smrťou priťažilo a zle dýchala a komunikovala, už na chate nebývala. Pri chate mala len zopár schodíkov, ktoré vyšla bez problémov, opierala sa o zábradlie. Nevedel kto býval v byte č. X v B., na P. č. 4. Žalovaných v I., II. rade videl na chate, keď prišli za F.. M. A., keď ešte žil jej manžel D.. X. A.; odvtedy si ich nepamätá. Keď mala F.. M. A. na chate rodinu a boli tam zaparkované autá, nešiel k nim, nevedel posúdiť, či sa o F.. M. A. starali žalovaní v I., II. rade, pretože mu len hovorila, že má vnukov, ktorí za ňou chodia. Nespomínal si, že by mu F.. M. A. hovorila, že svoj byt prenechala svojmu synovi alebo jeho deťom (žalovaným v I., II. rade), ani že by ho súčasne s ňou užívali aj žalovaní v I., II. rade. Svedok D.. arch. F. V. uviedol, že jeho manželka bola sesternicou F.. M. A., ktorá sa starala o ich deti. S D.. X. A., manželom F.. M. A., spolupracoval aj profesionálne. Po smrti D.. X. A. pomáhal

F. M. A., cestou do ÚĽUVU sa u nej v byte zastavil a pomáhal, radil jej s úpravami v byte, prenášal veci a podobne. Byt sa nachádza na predposlednom alebo poslednom poschodí bytového domu, v ktorom nebol výťah. Nevedel presne koľko izbových bol predmetný byt, myslí si, že tam bola obývačka, vstupná hala, kuchyňa a tri menšie spálne. Žalovaní v I., II. rade minimálne posledné dva roky bývali u F. M. A., boli tam pravidelne, nielen na návšteve. F. M. A. niekedy bývala aj na chate, kde jej takisto po smrti manžela pomáhal rúbať drevo. F. M. A. chodila ťažšie po schodoch. Vedel, že žalovaní v I., II. rade sa chceli osamostatniť od rodičov, preto sa presťahovali k F. M. A., žalovaná v II. rade chcela študovať architektúru, preto jej nosil aj literatúru a býval u nich častejšie. Otec žalovaných tiež pomáhal svojej mame, no keďže chodil do práce, nasťahovali sa k nej vnuci. Bývali tam v čase, keď chodili do školy alebo tesne po skončení vysokej školy, žalovaná v II. rade asi už začala chodiť do práce. Žalovaní v I., II. rade robili pre F. M. A. nákupy, varili jej, finančne jej vypomáhali, pretože mala malý dôchodok, pre starých ľudí nie je jednoduché byť sám. F. M. A. zomrela pred XX rokmi (čo by zodpovedalo roku XXXX), neskôr dodal, že v roku 2010, bol za ňou s manželkou na návšteve v nemocnici a F. M. A. naznačila, že by mala rada nejakú knihu, preto sa ponúkol, že po ňu zájde; dala mu kľúče od bytu, knihu vyzdvihol a doniesol ju naspäť, nepamätal sa, že by bol v tom čase niekto v byte, bolo to asi dva mesiace pred jej smrťou. Predmetný byt bol zariadený skromne, nebolo tam nič drahé, ku koncu sa už nič nenakupovalo, nepamätal si, či v ňom boli plesne, nikdy to neriešil, išlo o nezateplený byt, nie o rohový byt. S F. M. A. sa o finančných otázkach nerozprávali, nebola v núdzi, ak by povedala, požičal by jej peniaze alebo by sa porozprával s deťmi. F. M. A. varievala žalovaným v I., II. rade, aby mali čas na učenie. Keď k nim prišiel pred obedom, videl, že sa varí, doma bola F. M. A. a niekedy aj žalovaní v I., II. rade. F. M. A. sa na chate zdržiavala častejšie cez leto, ale vždy sa vracala do bytu, ktorý sa nedal nechať len tak. Keď boli v byte obaja žalovaní, vracala sa doň menej často. Asi dva roky pred jej smrťou v zime horel na chate komín, preto sa musela vrátiť do bytu na P. Komín museli doriešiť, lebo dovtedy nemohla kúriť. S opravou komína jej pomáhal kominár. Na jeseň sa jej stal na chate asi úraz, preto musela byť v byte, v ktorom bývala F. M. A., jej manžel D. X. A., žalovaní v I., II. rade a mama F. M. A., teta M. Kedysi tam bývali aj deti F. M. A. a D. X. A.. Chodil k nim od roku 1974 až do smrti F. M. A.; častejšie chodil k F. M. A. od roku 2000, keď jej manžel bol na tom už zle, asi raz do týždňa a keď bol služobne mimo, tak jedenkrát do mesiaca; na chatu chodieval menej často, pretože je astmatik. Žalovaní v I., II. rade začali v predmetnom byte bývať až po smrti D. X. A., asi dva až štyri roky pred jej smrťou. Videl v izbách veci žalovaných v I., II. rade, vie rozoznať, keď je niekto na návšteve alebo niekde býva, neskôr počas výsluchu uviedol, že do jednotlivých izieb v byte nechodil. Za celé toto obdobie videl všetkých (F. M. A. so žalovanými v I., II. rade) spolu asi trikrát alebo štyrikrát. Žalovaní v I., II. rade predložili písomné vyhlásenie svedkyne F. M. O., X., bez uvedenia dátumu, ktorá bývala v byte na 1. poschodí bytového domu na P. v období od roku 1970 do 31.7.2012. Uviedla, že v období rokov 2009 až 2012 sa stretávala s F. M. A. a žalovanými v I., II. rade v tomto bytovom dome a vymenili si zopár slov. Z jej poznatkov môže potvrdiť, že byt na 3. poschodí užívali ako spoločnú domácnosť. Žalovaných videla s nákupmi, žalovaný v I. rade a jeho otec sprevádzali niekedy F. M. A. po schodoch, žalovaná v II. rade s ňou chodila v nedeľu do kostola. Byt užívali napriek zlému technickému stavu, na čo sa F. M. A. sťažovala. V písomnom vyhlásení je uvedená poznámka k výpovediam svedkov: „Rodina O. je jediná rodina, ktorá dobre vychádza s pani G. a jej synmi z celého domu na P.. Je zjavné, že ich vzťahy sú nadštandardné, keďže im pani G. nerobila žiadne problémy.“ Právny zástupca žalovaných v I., II. rade na pojednávaní konanom dňa 10.10.2016 uviedol, že F. M. O., X., sa o obsahu svedeckých výpovedí iných svedkov dozvedela od žalovaných v I., II. rade. Prvoinštančný súd uviedol, že F. M. O., X., nebola prítomná ako verejnosť na pojednávaní v predmetnej právnej veci a z obsahu spisu nevyplýva, že by doň nahliadala, čo by jej ani nepovolil, keďže nie je stranou sporu, o priebehu sporu a o obsahu výpovedí iných svedkov dozvedela od žalovaných v I., II. rade, mala tak informáciu o spore a o jeho vývoji a mohla „prispôbiť“ svoju výpoveď priebehu sporu, z dôvodu ktorého na uvedené písomné vyjadrenie svedkyne F. M. O., X., neprihliadol. Žalobcovia v 1., 2., 3. rade v písomnom podaní doručenom súdu dňa 25.10.2016 a zároveň aj právnomu zástupcovi žalovaných v I., II. rade uviedli, že s F. M. O., X. viedli na Okresnom súde Bratislava I. spor o určenie, že k prechodu nájmu nedošlo a o vypratanie bytu. Okresný súd Bratislava I. rozsudkom zo dňa 21.6.2012, č.k. 16 C 123/2011-115, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 10.8.2012, určil, že k prechodu nájmu bytu č. X v bytovom dome v B., na P. č. X na F. M. O., X. nedošlo a F. M. O., X. nie je nájomkyňou tohto bytu; zároveň rozhodol o povinnosti F. M. O., X., vypratať predmetný byt. Od žalovaných v I., II. rade sa dozvedela o spore i o jednotlivých výpovediach, a preto môže byť písomná výpoveď F. M. O., X., voči nim zaujatá. Žalovaní v I., II. rade sa rozhodli predmetný byt odovzdať žalobcom v 1., 2., 3. rade, čo urobili dňa 30.12.2014, pri odovzdaní bytu neboli osobne prítomní, byt prišiel odovzdať osobne ich otec P. A. dňa 30.12.2014 s tým, že na odovzdanie bytu prišiel s podpísanou zápisnicou o odovzdaní bytu od žalovaných v I., II. rade. S bytom boli odovzdané: čipový

kľúč od hlavného vchodu (1 ks), kľúč od pivnice (1 ks), kľúč od vchodových dverí bytu (2 ks) a kľúč od poštovej schránky (1 ks). Stav elektromeru ku dňu 30.12.2014 bol 10 kWh, stav vodomeru 0,052 m3, stav plynomeru 102,511 m3. Za podielových spoluvlastníkov byt prevzala žalobkyňa v 3. rade, prítomní boli aj žalobcovia v 1., 2. rade. Žalovaní v I., II. rade v priebehu konania uviedli, že sa do bytu č. X v B., na P. č. X nechcú vrátiť, sú toho názoru, že ak by bola predmetná žaloba zamietnutá, súd sa môže prejudiciálne v konaní vedenom pod sp.zn. 12 C 718/2015 zaoberať otázkou prechodu nájmu bytu z F. M. A. na nich. Prerušenie konania vedeného pod sp.zn. 12 C 78/2015 neznamená, že by mal súd v tejto veci rozhodnúť meritorne. Na Okresnom súde Bratislava I. sa vedie konanie pod sp.zn. 12 C 78/2015, v ktorom sa žalobcovia v 1., 2., 3. rade domáhajú od žalovaných v I., II. rade zaplata sumy 13.142,52 € titulom vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie predmetného za obdobie od 22.12.2011 do 3.9.2012, na základe právneho titulu, ktorý odpadol (nariadené a neskôr zrušené predbežné opatrenie v tomto konaní), za obdobie od 4.9.2012 do 30.12.2014; procesné postavenie strán sporu je identické ako v predmetnom konaní. Keďže žalovaní v I., II. rade platili v uvedených obdobiach len regulované nájomné, nie obvyklé nájomné, výška bezdôvodného obohatenia zodpovedá rozdielu medzi obvyklým a regulovaným nájomným. Konanie vedené pod sp.zn. 12 C 78/2015 je prerušené až do právoplatného skončenia tejto veci na návrh strán (uznesenie zo dňa 11.9.2015, č.k. 12 C 78/2015-56).

3.1. Po právnej stránke súd prvej inštancie rozsudok odôvodnil ustanoveniami § 706 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 80 písm. c/ O.s.p., § 137 písm. c/, § 470 ods. 1 C.s.p. a dôvodil tým, že neboli splnené podmienky prechodu nájmu bytu č. 9 v B., na P. č. X z F. M. A. na žalovaných v I., II. rade, ktorí nie sú nájomcami tohto bytu. Poukázal na to, že predmetom konania je určovací žaloba, pri ktorej je predpokladom jej meritorneho posúdenia existencia naliehavého právneho záujmu. Zákonodarca v ustanovení § 137 písm. c/ C.s.p., účinný od 1.7.2016, v spojení s § 470 ods. 1 C.s.p. konkretizoval už existujúci právny stav vyplývajúci z ustálenej judikatúry súdov, že naliehavý právny záujem netreba preukazovať, ak vyplýva z osobitného právneho predpisu. V predmetnej právnej veci naliehavý právny záujem žalobcov v 1., 2., 3. rade na určenie, že k prechodu nájmu nedošlo, vyplýva priamo z ustanovenia § 706 ods. 2 Občianskeho zákonníka a je vyjadrený slovami ak sa prenajímateľ domnieva, že neboli splnené podmienky prechodu nájmu bytu podľa odseku 1. Žalobcovia v 1., 2., 3. rade preto nie sú povinní osobitne preukazovať naliehavosť ich právneho záujmu na určenie, že k prechodu nájmu nedošlo. Otázkou prechodu nájmu bytu nemožno riešiť prejudiciálne v inom konaní, musí byť vyhodnotená v rozsudku súdu podľa § 706 ods. 2 Občianskeho zákonníka (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25.6.2008, sp.zn. 1 Cdo 50/2007). Na odstránenie stavu neistoty medzi stranami sporu nemá vplyv skutočnosť, že sa žalovaní v I., II. rade v priebehu tohto súdneho konania z bytu odsťahovali. Na odovzdaní bytu neboli žalovaní v I., II. rade osobne prítomní, prišiel len ich otec bez plnej moci, ktorú by mu na ten právny úkon udelili a pripojili k zápisnici; zápisnicu o odovzdaní bytu podpísali vopred ešte pred faktickým odovzdaním bytu, nemohli teda vedieť aká situácia sa na odovzdaní bytu vyskytne. Znamená to, že doteraz zákonným spôsobom neodovzdali žalobcom v 1., 2., 3. rade byt č. X nachádzajúci sa v B., na P. č. 4. Za tohto skutkového a právneho stavu je potom daný naliehavý právny záujem žalobcov v 1., 2., 3. rade na určenie, že k prechodu nájmu na žalovaných v I., II. rade nedošlo. Konanie vedené pod sp.zn.

12 C 78/2015 je prerušené až do právoplatného skončenia konania v tejto veci. Ďalej konštatoval, že prenajímateľ môže žalobu o určenie, že k prechodu nájmu nedošlo, podať do troch mesiacov odo dňa, keď sa dozvedel o tom, že neboli splnené podmienky na prechod nájmu (tzv. subjektívna lehota), avšak najneskôr do troch rokov odo dňa smrti nájomcu, po ktorom malo dôjsť k prechodu nájmu (objektívna lehota). Pred uplynutím troch rokov od smrti nájomcu je úspešnosť podania vylúčená, ak uplynul čas dlhší ako tri mesiace odo dňa, keď sa prenajímateľ dozvedel o skutočnostiach, z ktorých vyvodzuje, že podmienky prechodu nájmu neboli splnené. Po uplynutí uvedených lehôt platí nevyvrátiteľná domnienka, že k prechodu nájmu došlo. Ak chce prenajímateľ zabrániť tomu, aby nastali účinky uvedenej nevyvrátiteľnej domnienky, musí na súde žiadať určenie, že k prechodu nájmu nedošlo a to v lehotách určených v ustanovení § 706 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Tieto lehoty majú hmotnoprávnu povahu, ide o prekluzívnu lehotu sui generis, takže nestačí, aby do jej uplynutia bol podaný návrh na pošte, ale musí byť podaný súdu. Ak zostane prenajímateľ nečinný a v stanovených lehotách neuplatní žalobu na určenie, že k prechodu nájmu nedošlo, nastúpi nevyvrátiteľná domnienka, že k prechodu nájmu došlo; osoba, ktorá byt po smrti nájomcu užíva sa stane nájomcom aj v prípade, že zákonné podmienky prechodu nájmu skutočne splnené neboli. Po márnom uplynutí lehôt uvedených v § 706 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa teda súd už nemôže zaoberať posúdením otázky existencie podmienok prechodu nájmu, a to ani formou predbežnej (prejudiciálnej) otázky (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25.6.2008, sp.zn. 1 Cdo 50/2007). Žalobcovia v 1., 2., 3. rade podali žalobu na súd dňa 20.3.2012, t.j. tri mesiace po úmrtí F. M. A. (XX.XX.XXXX), čím dodržali

objektívnu lehotu na podanie žaloby. Podľa jeho názoru dodržali aj subjektívnu lehotu na podanie žaloby, pretože tvrdili, že o úmrtí F. M. A. sa dozvedeli od Mestskej časti Bratislava-Q. F., ktorú žalovaní v I., II. rade požiadali o prechod nájmu bytu. Žiadosti žalovaných v I., II. rade o prechod nájmu bytu boli Mestskej časti doručené dňa 23.2.2012, preto sa žalobcovia v 1., 2., 3. rade najskôr tento deň mohli dozvedieť o úmrtí F. M. A.; posledným dňom subjektívnej lehoty na podanie žaloby bol deň 23.5.2012, žaloba na súde bola podaná dňa 20.3.2012, teda včas. Žalovaní v I., II. rade netvrdili, že by sa žalobcovia v 1., 2., 3. rade skôr ako pred dňom 23.2.2012 dozvedeli, že F. M. A. zomrela. Poukázal na to, že prechod nájmu nedružstevného bytu podľa § 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka je právnym nástupníctvom (sukcesiou) sui generis. Za splnenia zákonných podmienok právo nájmu nezaniká, ale dochádza k zmene v jednom z jeho subjektov, namiesto doterajšieho nájmu vstupuje do nájomného vzťahu iná osoba, ktorá je špecifikovaná v tomto ustanovení. K prechodu nájmu dochádza momentom smrti nájomcu bez ohľadu na súhlas alebo nesúhlas prenajímateľa; pri prechode nájmu sa nevyžaduje uzatvorenie novej nájomnej zmluvy. Pokiaľ nájomca zomrie a nie sú splnené podmienky pre prechod nájmu, nájom zaniká. Zákonnými podmienkami prechodu nájmu nedružstevného bytu sú podľa uvedeného zákonného ustanovenia tieto skutočnosti: smrť nájomcu; existencia nájomného vzťahu ku dňu smrti nájomcu; osoby, na ktoré má nájom prejsť (deti, vnuci, rodičia, súrodenci, zať a nevesta nájomcu), žili s nájomcom v deň jeho smrti v spoločnej domácnosti (ďalšou skupinou osôb, na ktoré by mohol prejsť nájom bytu sa nezaoberal, pretože s ním nesúvisia); osoby, na ktoré má nájom prejsť (deti, vnuci, rodičia, súrodenci, zať a nevesta nájomcu), nemajú vlastný byt. Uvedené podmienky musia byť splnené kumulatívne, preto nesplnením čo len jednej z nich nedochádza k prechodu nájmu bytu podľa § 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Spoločná domácnosť je tvorená fyzickými osobami, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Ide o trvalé spoločné bývanie (súžitie) a spotrebné spoločenstvo fyzických osôb. Toto trvalé spoločné súžitie musí byť vždy založené a trvajúce so súhlasom nájomcu a s cieľom, aby takým bolo bez vopred stanoveného časového obmedzenia. Spoločná domácnosť musí existovať v byte, ku ktorému má nájom prejsť (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 111/2005 publikovaný v časopise Zo súdnej praxe pod č. 80/2006). Zákonná podmienka „nemať vlastný byt“ v zmysle ustanovenia § 706 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka zahŕňa v sebe nielen podmienku nevlastniť žiaden byt, ale aj skutočnosť nemať iné právo k bytu, ktoré zakladá nárok na bývanie, ktoré podľa svojej povahy slúži na trvalé uspokojovanie potreby bývania (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 MCdo 20/2005; Števec, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451-880. Komentár, Praha: C.H. Beck, 2015, s. 2496). Podmienka nemať vlastný byt sa posudzuje ku dňu smrti nájomcu, nájom bytu ktorého má prejsť. V predmetnej právnej veci neboli splnené zákonné podmienky na prechod nájmu bytu č. X nachádzajúceho sa v bytovom dome v B., na P. č. X z F. M. A. na žalovaných v I., II. rade pre absenciu vedenia spoločnej domácnosti v čase smrti F. M. A. v predmetnom byte, pričom žalovaní v I., II. rade mali možnosť bývať v byte svojich rodičov v B., Q. F. č. 2, kde mal každý svoju izbu aj v čase, keď mali bývať s F. M. A., a kde mali odvodené právo bývania od svojich rodičov. Žalovaný v I. rade výslovne uviedol, že mal u svojich rodičov svoju izbu aj v období, keď mal bývať s F. M. A. Žalovaná v II. rade síce uviedla, že v tom čase nemala v byte rodičov svoju izbu, že ju používa jej otec na podnikateľskú činnosť, ale tomuto jej tvrdeniu neuveril, pretože susedia a svedok D. arch. V. ju videli v dome v B., na P. č. X len tri alebo štyrikrát za celé obdobie, a to nepravidelne. Ak by v byte bývala a pravidelne by chodila do školy alebo do práce, vídali by sa vo väčšej frekvencii, najmä ak kontakt mohli udržiavať nielen na chodbe, ale aj cez balkón. Komunikácia medzi žalovanou v II. rade a jej rodičmi nemohla byť takej negatívnej intenzity, že by jej bránila bývať u svojich rodičov, keďže neskôr sa dokázali dohodnúť na kúpe iného bytu na L. námestí, ktorý má byť podľa žalovanej v II. rade napísaný na jej mamu (resp. ho vlastní rodičia) a hypotéku za byt platí ona. Dohoda tohto druhu medzi rodičmi a dieťaťom nie je bežná vzhľadom na výšku hypotekárneho úveru a charakter nehnuteľnosti, preto si vyžaduje viac ako len neutrálnu komunikáciu medzi nimi. Dospel preto k záveru, že žalovaná v II. rade mohla bývať v byte svojich rodičov v B. na Q. F. č. X aj v čase, keď mala bývať v byte č. X v B., na P. č. 4 s F. M. A.. Poukázal znova na ustálenú súdnu prax aj právnu teóriu, podľa ktorých zákonná podmienka „nemať vlastný byt“ v zmysle ustanovenia § 706 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka, zahŕňa v sebe nielen podmienku nevlastniť žiaden byt, ale aj skutočnosť nemať iné právo k bytu, ktoré zakladá nárok na bývanie, ktoré podľa svojej povahy slúži na trvalé uspokojovanie potreby bývania. Zdôraznil, že rodičia žalovaných v I., II. rade nadobudli byt v B., Q. F. č. X v roku 1999 do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, napriek tomu boli ako nájomcovia bytu č. X v B., na P. č. X vedení v období od 1.3.2000 do 1.1.2012, t.j. v čase, keď mali zabezpečené vlastné bývanie pre seba a pre svoje deti (žalovaných v I., II. rade) v byte, ku ktorému disponovali vlastníckym právom. Žalovaní v I., II. rade nepreukázali žiadnym relevantným dôkazom, že žili s F. M. A. v spoločnej domácnosti v čase

jej smrti. Ak žalovaná v II. rade platila nájomné, elektrinu, plyn a ďalšie platby, nepredložila o tom žiaden listinný dôkaz, v ktorom by bolo uvedené jej meno ako platiteľa a označenie príjemcu platby. Poukázal na povinnosť strany sporu vyplývajúcu z čl. 8 základných princípov C.s.p. (do 30.6.2016 vyplývajúcu z § 120 ods. 1 veta prvá O.s.p.) predložiť na preukázanie svojich tvrdení dôkazy. Súd nad rámec navrhovaných dôkazov nemohol vykonať iné dôkazy, pretože mu to neumožňuje § 185 ods. 2 C.s.p. (nejde o dôkazy, ktoré by mali vyplývať z verejných registrov alebo zoznamov, ani o dôkazy potrebné na zistenie splnenia procesných podmienok, na zistenie cudzieho práva alebo vykonateľnosti navrhovaného rozhodnutia). Žalovanými v I., II. rade navrhnutý a vypočutý svedok D.. arch. V., ktorý mal preukazovať ich vedenie spoločnej domácnosti s F.. M. A., si vo výpovedi odporoval, keď na jednej strane tvrdil, že žalovaní v I., II. rade bývali s F.. M. A. v byte na P. a mali vo svojich izbách veci, no na druhej strane uvádzal, že do izieb v byte nechodil. Nie je preto nepochybné preukázané, že vedomosť o veciach oboch žalovaných v predmetnom byte získal vlastným poznaním alebo na základe informácií od žalovaných v I., II. rade. Napriek pomerne frekventovaným návštevám v byte u F.. M. A. (raz za týždeň) ich tam za obdobie od 70-tych rokov minulého storočia do jej smrti videl asi len tri až štyrikrát. Na jednej strane tento svedok tvrdil, že F.. M. A. žalovaní v I., II. rade finančne prispievali na chod domácnosti, no na druhej strane uviedol, že sa o finančných otázkach s F.. M. A. nerozprávali. Uviedol, že F.. M. A. pomáhali žalovaní v I., II. rade s domácnosťou, no zároveň, že jej sám pomáhal s nákupnými taškami (rovnako tak svedok P.. O.), pomáhal jej rúbať drevo na chate, dala mu kľúče od bytu, aby jej doniesol do nemocnice knihu (keď bol v byte pre knihu nevšimol si, že by tam niekto bol). Ak by žalovaní v I., II. rade skutočne viedli s F.. M. A. spoločnú domácnosť v čase jej smrti, nebolo by potrebné, aby jej s nákupmi pomáhali svedkovia P.. O. a D.. arch. V. (mimochodom uviedli, že nešlo len o jednorazovú výpomoc), nebolo by treba, aby drevo na chate opakovane rúbali D.. arch. V. (po smrti D.. X. A., manžela F.. M. A., v tom čase mal svedok 65 až 71 rokov). Vzhľadom na pomerne časté návštevy by si svedok D.. arch. V. ako architekt všimol alebo cítil, či v byte na P. sú plesne, no sám si to nepamätal, pričom žalovaný v I. rade vyslovene uviedol, že v byte sa nedalo bývať, pretože v ňom boli plesne a netiekla voda. Je preto veľmi nepravdepodobné, že v takomto byte bola ochotná bývať žalovaná v II. rade, keď nemohla dodržiavať ani len základné hygienické potreby. Nevylúčil tak jednorazovú, náhodnú, pomoc susedov alebo vzdialených príbuzných, no ak sa vyskytuje často, začínajú vznikať pochybnosti o pomoci bližších príbuzných (troch detí F.. M. A.: P. A., X. A. a A. F. a ich detí). Svedok D.. arch. V. uviedol, že F.. M. A. sa vracala z chaty do bytu, lebo byt sa nedá nechať len tak, čo evokuje otázku, či s F.. M. A. v byte niekto býval, keď ho nechcela nechať len tak. Ak by tam s ňou bývali žalovaní v I., II. rade, nemala by dôvod vracaať sa do svojho bytu a kontrolovať, či je všetko v poriadku. Na druhej strane svedkovia O. nevideli, že by sa večer v byte svietilo. V období roku 2009 (za života F.. M. A.) nebol v predmetnom byte spotrebovaný ani jeden m³ studenej vody, v roku 2010 (tiež za života F.. M. A.) boli spotrebované 3 m³ studenej vody. Pri odovzdávaní bytu dňa 30.12.2014 (po úmrtí F.. M. A.) bola spotreba studenej vody v byte 0,052 m³. Tieto údaje svedčia o tom, že byt nebol riadne užívaný nájomníčkou F.. M. A., ani žalovanými v I., II. rade a je tak evidentné, že F.. M. A. sa musela zdržiavať inde ako v byte, ako tvrdili svedkovia D.. J. a D.. O., často ju stretávali na chate v F., kam za ňou chodili aj deti (napríklad v lete i na Vianoce). Byt využívala len v minimálnej miere, napríklad v prípade pokazeného komína na chate alebo keď utrpela úraz na chate. Svedkovia uviedli, že F.. M. A. sa ťažko dýchala, kašľala, a preto v bytovom dome bez výťahu mohla len s problémami vyjsť na tretie poschodie. Žalovaní v I., II. rade nepreukázali, že by s F.. M. A. v čase jej smrti viedli v byte č. X v B. na P. č. X spoločnú domácnosť.

3.2. Výrok o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanoveniami § 255 ods. 2, § 262 ods. 1, ods. 2, v spojení s § 470 ods. 1 C.s.p. a žalobcom v 1., 2., 3. rade, ktorí mali v konaní plný úspech, priznal nárok na náhradu trov konania voči neúspešným žalovaným v I., II. rade v plnom rozsahu. Uviedol, že v zastavujúcej časti (uznesenie zo dňa 2.9.2014, č.k. 11 C 64/2012-131) rozhodol o náhrade trov konania podľa § 218 ods. 1 v spojení s § 256 ods. 1, § 262 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého (posledne uvedeného) ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane. Vo všeobecnosti platí, že náhradu trov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom zásady zavinenia je sankčná náhrada trov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zavinil. Pri zastavení konania je potom pre vyriešenie otázky náhrady trov konania kľúčové zistenie, či niektorá zo strán (a pokiaľ áno, ktorá z nich) z procesného hľadiska zavinila zastavenie konania. Kritérium procesného zavinenia treba posudzovať z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalobca v konaní požadoval, resp. akého výsledku sa domáhal, a skutočnosťou, pre ktorú bolo konanie zastavené. To znamená, že použitý termín „zavinenie“ nemožno interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie strany (teda aj prejav vôle spočívajúci v späťvzatí žaloby) a následkom je zastavenie konania (nález Ústavného súdu

Slovenskej republiky zo dňa 7.6.2011, sp.zn. III. ÚS 454/2010, uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25.10.2010, sp.zn. 3 Sžo 225/2010 a zo dňa 16.3.2011, sp.zn. 2 Sžf 2/2011). Žalovaní v I., II. rade procesne zavinili čiastočné zastavenie konania, keď po začatí konania dňa 30.12.2014 odovzdali predmetný byt žalobcom v 1., 2., 3. rade, z dôvodu ktorého úspešnému žalovanému priznal voči žalobcovi, ktorý bol v konaní neúspešný, náhradu trov konania v plnej výške s tým, že o výške priznanej náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

4. Proti tomuto rozsudku podali včas odvolanie žalovaní v I., II. rade dôvodiac tým, že žalobcovia v 1., 2., 3. rade nemajú naliehavý právny záujem na určovanom petite podľa zákona a výkladovej praxe, pretože ich právne postavenie sa nijako nezmení, určenie tohto právneho stavu nepotrebujú, nakoľko už byt vypratali a aj ho zápisnične žalobcom v 1., 2., 3. rade odovzdali. Od tejto doby je byt prázdny, voľný, plne v dispozícii žalobcov v 1., 2., 3. Rade; zároveň prehlásili pred súdom, že sa bytu vzdali a nečinia si k nemu žiadne nároky. Pôvodne sa žalobcovia v 1., 2., 3. rade domáhali aj vypratania predmetného bytu, keďže v čase podania žaloby v ňom bývali a tak od začiatku bol nadbytočný petít o určenie, že k prechodu nájomného práva nedošlo, pričom táto otázka bola riešená ako prejudiciálna k vyprataniu. Žaloba na plnenie (vypratanie) má prednosť pred určovací žalobou. V priebehu konania byt vypratali, takže predmet sporu odpadol, následne všetci žalobcovia vzali žalobu v časti o vypratanie späť a zotrvali iba na určovanom petite. Naliehavý právny záujem nemožno vidieť v tom, že v prípade vyslovenia určovacieho výroku, budú mať žalobcovia v 1., 2., 3. rade lepšiu pozíciu v spore vedenom pod sp.zn. 12 C 78/2015, v ktorom sa domáhajú voči nim zaplata trhového nájomného za obdobie užívania bytu, pretože v tom konaní si súd vyriešil predbežnú otázku o prechode nájmu, uvedené konanie nie je právoplatne skončené. Prvoinštančný súd prijal a prevzal stanovisko žalobcov v 1., 2., 3. rade, že naliehavý právny záujem je daný podľa § 706 ods. 2 Občianskeho zákonníka a netreba ho preukazovať a poukázal na oprávnenie žalobcov v 1., 2., 3. rade domáhať sa určenia, že nedošlo k prechodu nájmu a to v zákonných lehotách. Ak by žaloba nebola podaná v zákonnej lehote, po jej uplynutí by platila nevyvrátiteľná domnienka o prechode nájomného práva. Určovacia žaloba ale stráca zmysel, ak sa užívateľ vzdá akýchkoľvek práv k bytu, v takom prípade by si aj po späťvzati žaloby už nemohli uplatňovať akékoľvek práva k bytu. Zákon nerieši situáciu, keď v čase podania žaloby mal prenajímateľ pochybnosti o prechode nájmu bytu a mal právo podať určovaciu žalobu a neskôr tento dôvod odpadol. Rovnako zákon nerieši súbeh petitu na plnenie s určovacím petitom. Preto treba použiť logický výklad a v jeho zmysle posudzovať naliehavosť právneho záujmu a odpadnutie naliehavosti. Súd prvej inštancie mal teda vyhodnotiť, že po vypratani a odovzdaní bytu a najmä ich prehlásení, že si nečinia žiadne nároky, už žiadne právne nároky k bytu nemajú. Právna istota bezbremennosti bytu pre žalobcov v 1., 2., 3. rade je daná, právne im od nich už nehrozí obnovenie nájomného práva, či už pôvodne vzniklo alebo nie. Iným výkladom by došlo k absurdnej možnej aplikácii § 706 ods. 2 Občianskeho zákonníka, že prenajímateľ môže v akomkoľvek prípade podať určovaciu žalobu, bez ohľadu na správanie sa (domnelých) nájomcov. Ďalej uviedli, že prvoinštančný súd vyhodnotil, že dôkazná situácia potvrdila, že k prechodu nájmu nedošlo. Svedkovia žalobcov v 1., 2., 3. rade sa vyjadrovali k negatívnym skutočnostiam, že ich v dome nevideli, do bytu nechodili. Ich svedkovia poznali ich rodinné vzťahy s pôvodnými nájomcami, najmä svedok Škrovina potvrdil naplnenie zákonných podmienok prechodu nájmu, spoločnú domácnosť ich starej matky s nimi pred jej smrťou, ako aj spoločné bývanie, deľbu práce, platenie bytu, pomoc tak ako to v spoločnej domácnosti v rodine býva. Uvedený svedok potvrdil širšie obdobie takéhoto spolužitia, keď na prechod nájmu stačí spolužitie v spoločnej domácnosti v deň smrti predošlého nájomcu v takomto rodinnom vzťahu a opakovane potvrdil spolužitie napriek rôznym zavádzajúcim a nepodstatným otázkam. Majú za to, že k prechodu nájmu z pôvodnej vlastníčky na nich došlo, svojich práv k bytu sa ale vzdali vystaňovaním z neho, jeho odovzdaním a prehlásením, že si nerobia žiadne nároky na byt. Odvolaciemu súdu preto navrhli napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobu zamietnuť; žiadali trovy konania.

5. Žalobcovia v 1., 2., 3. rade vo vyjadrení k odvolaniu žalovaných v I., II. rade uviedli, že sa nestotožňujú s tvrdením žalovaných v I., II. rade, že nemajú na požadovanom určení naliehavý právny záujem, pretože tento priamo vyplýva z ustanovenia § 706 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Nepovažujú za dostačujúce nastolenie právnej istoty skutočnosť, že sa žalovaní v I., II. rade z bytu vystaňovali a prehlásili, že si k bytu nečinia žiadne nároky s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 50/2007, keď počas celého konania tvrdili, že sú splnené podmienky na prechod nájmu, vrátane podmienky spolužitia s nájomcom v deň jeho smrti v spoločnej domácnosti. Nestotožnili sa ani s účelovou argumentáciou žalovaných v I., II. rade, že sa údajne mali vzdať svojich práv k bytu

vyst'ahovaním, odovzdaním bytu a prehlásením, že si nerobia naň žiadne nároky. Ak na žalovaných v I., II. rade nájom bytu neprešiel, nemožno uvažovať o nejakom vzdaní sa práva, ktoré neexistuje a nie je možné sa vzdať práv spôsobom, ktorý tvrdia žalovaní v I., II. rade, t.j. vyst'ahovaním, odovzdaním bytu a prehlásením, že si naň nerobia žiadne nároky. Zdôraznili, že predmetom konania je určenie, že na žalovaných v I., II. rade nájom neprešiel, nie určenie, že nie sú nájomcami bytu. Ak na žalovaných v I., II. rade nájom neprešiel, niet žiadneho ich práva k bytu, ktorého by sa mohli vzdať. Konanie žalovaných v I., II. rade, ktoré považujú za vzdanie sa práva, nevyvoláva žiadne právne účinky s poukazom na § 874 Občianskeho zákonníka. Ďalej nesúhlasili s tvrdením žalovaných v I., II. rade, že v konaní vedenom pod sp.zn. 12 C 78/2015 (je prerušené do právoplatného skončenia tohto konania) si súd otázku o prechode nájmu vyriešil súd prejudiciálne s poukazom na už uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. K tvrdeniu žalovaných v I., II. rade ohľadne svedka V. konštatovali, že tento svedok napriek pomerne frekventovaným návštevám v byte F. M. A. videl žalovaných v I., II. rade v byte za obdobie od 70 rokov minulého storočia do jej smrti asi len tri, štyri krát, takže nepotvrdil naplnenie zákonných podmienok prechodu nájmu. Z odvolania žalovaných v I., II. rade nevyplýva, že by vytýkali prvoinštančnému súdu nesprávne vyhodnotenie dôkazov alebo nesprávne skutkové zistenia, len uviedli, že zastávajú stanovisko, že k prechodu nájmu z pôvodnej vlastníčky bytu (asi nájomníčky) na žalovaných v I., II. rade došlo, ale svojich práv k bytu sa vzdali vyst'ahovaním, jeho odovzdaním a prehlásením, že si na byt nerobia žiadne nároky. Námietky žalovaných v I., II. rade v ich odvolaní sú neopodstatnené, nemôžu mať za následok zmenu, ani zrušenie napadnutého rozsudku. Záverom uviedli, že žalovaní v I., II. rade ani nekonkretizovali odvolací dôvod podľa § 365 C.s.p. Odvolaciemu súdu preto navrhli napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť.

6. Žalovaní v I., II. rade vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcov v 1., 2., 3. rade k ich odvolaniu uviedli, že žalobcovia v 1., 2., 3. rade zhrnuli svoje stanovisko, ktoré prednášali v priebehu konania, k čomu sa priebežne vyjadrovali v konaní a aj v odvolaní proti napadnutému rozsudku. Zotrvávali na svojich doterajších vyjadreniach i odvolaní a odmietli argumentáciu žalobcov v 1., 2., 3. rade, ktorá je v rozpore s ich stanoviskom.

7. Žalobcovia v 1., 2., 3. rade vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaných v I., II. rade k ich vyjadreniu k odvolaniu žalovaných v I., II. rade uviedli, že zotrvávajú na svojich doterajších vyjadreniach i odvolacom návrhu.

8. Odvolací súd preskúmal vec súc pritom viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania [§ 470 ods. 1, ods. 2, § 379, § 380 ods. 1 Civilného sporového poriadku (zákon č. 160/2015 Z.z. účinný od 1.7.2016), ďalej len C.s.p.], túto prejednal bez nariadenia pojednávania, keďže neboli splnené zákonné podmienky pre jeho nariadenie (nebolo potrebné doplniť, resp. zopakovať dokazovanie, nevyžaduje to dôležitý verejný záujem; § 385 ods. 1 C.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaných v I., II. rade nemožno priznať úspech. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 31. marca 2020; o termíne verejného vyhlásenia rozsudku boli strany sporu, právni zástupcovia strán sporu, upovedomení zákonným spôsobom (§ 378 ods. 1, § 219 ods. 1, ods. 3, § 385 ods. 1 C.s.p.). Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch potvrdil (§ 387 ods. 1, ods. 2, ods. 3 C.s.p.), a keďže sa stotožňuje s dôvodmi rozsudku ako správnymi, rozsudok odvolacieho súdu už ďalšie dôvody neobsahuje. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd ale považuje za potrebné uviesť ešte nasledovné.

9. Pri rozhodovaní vychádzal z vyššie uvedených zákonných ustanovení. Rozhodujúcim pre posúdenie vecnej a právnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie boli skutočnosti, ktoré vyšli najavo vykonaným dokazovaním súdom prvej inštancie a ktoré teda nepochybne existovali v čase vyhlásenia jeho rozsudku. Odvolatelia v odvolaní neuvádzali podstatné, rozhodujúce, konkrétne právne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali iné rozhodnutie odvolacieho súdu.

10. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil. Na týchto správnych skutkových zisteniach a posúdení sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania. Rozsudok obsahuje všetky náležitosti uložené ustanovením § 220 C.s.p. V konaní pred súdom prvej inštancie sa nevyskytla žiadna vada uvádzaná v ustanovení § 380 ods. 2 C.s.p., takú ani samy odvolatelia netvrdili, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie, a na ktoré by musel odvolací súd prihliadať.

11. Odvolací súd sa stotožnil so správnym právnym záverom súdu prvej inštancie uvedeným v odôvodnení napadnutého rozsudku, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení vyplýva žalobcom v 1., 2., 3. rade priamo zo zákona, ustanovenia § 706 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ako aj s jeho tvrdením (bod 33.), že na odstránenie stavu neistoty medzi stranami sporu nemá vplyv skutočnosť, že sa žalovaní v I., II. rade v priebehu konania z predmetného bytu odstáhovali, tento odovzdali žalobcom v 1., 2., 3. rade a prehlásili, že sa vzdávajú práva k bytu. Odvolací súd poukazuje na to, že predpokladom na podanie predmetnej žaloby (určovacej žaloby) je, že prenajímateľ sa domnieva, že neboli splnené zákonné podmienky na prechod nájmu na osoby, ktoré sú uvedené v ustanovení § 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka. K naliehavému právnemu záujmu odvolací súd dôvodí, že žalobca má právny záujem na požadovanom určení, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené jeho právo alebo právny vzťah, na ktorom je zúčastnený, alebo by sa jeho právne postavenie bez tohto určenia stalo neistým. K vzniku žalobcovho právného záujmu na určení stačí také chovanie žalovaného, ktoré nasvedčuje úmyslu žalovaného porušiť právo žalobcu alebo spôsobiť žalobcovi ujmu na jeho právnom postavení. Základným predpokladom úspešnosti žaloby o určenie, či tu právny vzťah, alebo právo je, alebo nie je, sú po procesnej stránke dve skutočnosti. Prvou je, že strany sporu majú vecnú legitimáciu a druhou, že na určení je naliehavý právny záujem. Vecnú legitimáciu v konaní o určenie, či tu právny vzťah, alebo právo je, alebo nie je, má ten, kto je účastný na právnom vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. Ak súd dospeje k záveru, že nie sú splnené zákonné podmienky pre prípustnosť určovacej žaloby, resp. že nie je preukázaná danosť naliehavého právného záujmu na požadovanom určení, je potrebné takúto žalobu zamietnuť bez vykonávania ďalšieho dokazovania. Naliehavosť právného záujmu je daná vtedy, ak je tu stav, že právo, resp. právny vzťah medzi stranami sporu je sporný, jestvuje ohrozenie práva, či právného vzťahu, resp. stav neistoty právného postavenia žalobcu, ktorý nemožno odstrániť inak, len určovacím výrokom a jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenia práva alebo právného vzťahu. Súd preto v každom štádiu konania musí mať za doloženú existenciu naliehavého právného záujmu, inak (bez skúmania vecnej stránky návrhu), musí žalobný návrh ako neprípustný zamietnuť. Či tento záujem jestvuje, skúma súd ex offio, t.j. z úradnej povinnosti. Platí to aj pre súd prvej inštancie, aj pre súd odvolací. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.11.1998, sp.zn. 5Cdo 60/1998, publikovaného v Zbierke súdnych rozhodnutí pod č. Rc 8/2000, sa určovacou žalobou žalobca domáha vydania autoritatívneho výroku súdu, že určitý právny vzťah alebo právo tu je (pozitívna určovacia žaloba), alebo že tu nie je (negatívna určovacia žaloba). Takéhoto určenia sa môže žalobca domáhať vtedy, ak je na tom naliehavý právny záujem, ktorý spočíva v tom, že právne postavenie žalobcu je bez tohto určenia ohrozené alebo je neisté. Autoritatívne určenie súdom potom ohrozenie, neistotu alebo neurčitosť v právnom postavení žalobcu odstraňuje bez toho, aby ukladalo splnenie nejakej povinnosti. Preto sa pri určovacích žalobách, na rozdiel od žalôb na plnenie, zdôrazňuje ich preventívny charakter a význam. Z uvedeného je tak zrejmé, že naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právného postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť, nezáleží na tom, ako táto neistota vznikla. Posúdenie naliehavého právného záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodných skutočností tých pomerov (vzťahov), ktoré sú ohrozené neistotou, a teda nebezpečenstvom budúceho porušenia právnych povinností iným subjektom. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 112/2004 (81/2006 ZSP) naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. (§ 137 písm. c/ C.s.p.), sa viaže na konkrétny určovací petit (čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právného vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo. Podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, či sa vytvorí pevný základ pre právne vzťahy sporových strán a predíde sa žalobe na plnenie). Treba zdôrazniť, že nejde o určovaciu žalobu samu, ale o to, čoho (akého určenia) sa žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne)existencii naliehavého právného záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snád spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie.

12. V danom prípade žalobcovia v 1., 2., 3. rade môžu navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov, t.j. stav neistoty svojho právneho postavenia, pretože ak by nepodali žalobu o určenie, že nedošlo k prechodu nájmu bytu, nastala by nevyvrátiteľná domnienka, že k prechodu nájmu predmetného bytu z F. M. A. na žalovaných v I., II. rade došlo.

13. Nebolo možné sa stotožniť s tvrdením žalovaných v I., II. rade v odvolaní, že svedok V. potvrdil naplnenie zákonných podmienok prechodu nájmu, pretože z jeho výpovede nevyplývalo, že by spolužitie F. M. A. s nimi malo charakter trvalosti tak ako to má na mysli ustanovenie § 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Skutočnosť, že žalovaní v I., II. rade robili pre F. M. A. nákupy, varili jej, finančne jej vypomáhali, že uvedený svedok videl v izbách vecí žalovaných v I., II. rade a vie rozoznať, ak je niekto na návšteve alebo niekde býva, ešte neznamená, že sa jednalo o trvalé životné spoločenstvo F. M. A. a žalovaných v I., II. rade, keď neskôr tento svedok uviedol, že do jednotlivých izieb nechodil a za celé obdobie videl všetkých spolu asi tri, štyri krát. Naopak ďalší svedkovia v konaní potvrdili, v čase smrti F. M. A. s ňou žalovaní v I., II. rade trvalo nežili, pretože ich v dome, ani byte nevideli. Odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil s náležitým odôvodnením napadnutého rozsudku súdom prvej inštancie o nespĺnení zákonných podmienok prechodu nájmu bytu č. X nachádzajúceho sa v B., na P. ulici č. X z F. M. A. na žalovaných v I., II. rade podľa ustanovenia § 706 ods. 1 Občianskeho zákonníka (body 37. až 41.). Prvoinštančný súd vykonal dostatočné dokazovanie, z ktorého jednoznačne vyplynulo, že na žalovaných v I., II. nemohol prejsť nájom predmetného bytu z F. M. A., t.j. ich starej matky, ktorá zomrela dňa XX.XX.XXXX, keďže s ňou nežili v čase jej smrti v spoločnej domácnosti a majú vlastný byt, resp. bývanie.

14. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým priznal žalobcom v 1., 2., 3. rade nárok na náhradu trov konania voči žalovaným v I., II. rade v plnom rozsahu, odvolací súd podľa § 388 C.s.p. zmenil tak, že žalobcom v 1., 2., 3. rade priznal spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov prvoinštančného konania voči spoločnej a nerozdielnej povinnosti žalovaných v I., II. rade v rozsahu 100 % z dôvodu, že v danom prípade ide o nerozlučné spoločenstvo a žalovaní v I., II. rade by bez tohto určenia nevedeli v akom rozsahu majú žalobcom v 1., 2., 3. rade zaplatiť náhradu trov konania, v ktorých prípade ide taktiež o nerozlučné spoločenstvo. Prvoinštančný súd pochybil, keď vo výroku, ktorým rozhodol o nároku na náhradu trov konania vyslovil, že žalobcom v 1., 2., 3. rade priznáva nárok na náhradu trov konania voči žalovaným v I., II. rade v celom rozsahu bez určenia v akom rozsahu je každý zo žalovaných povinný zaplatiť žalobcom v 1., 2., 3. rade náhradu trov konania. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia v 1., 2., 3. rade sú spoluvlastníci bytového domu, pričom z právnych úkonov týkajúcich sa spoločnej veci voči tretím osobám sú všetci spoluvlastníci oprávnení a povinní spoločne a nerozdielne (§ 139 ods. 1 Občianskeho zákonníka), domáhali sa určenia, že žalovaní v I., II. rade nie sú spoločnými nájomcami bytu (§ 700 ods. 1 Občianskeho zákonníka), a preto by mali žalovaní v I., II. rade zaplatiť všetkým žalobcom spoločne a nerozdielne aj náklady súvisiace s uplatnením ich nároku. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na čl. 2 ods. 1 C.s.p., podľa ktorého, ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Súd prvej inštancie preto, podľa názoru odvolacieho súdu pochybil, keď pri rozhodovaní o náhrade trov konania neformuloval výrok rozhodnutia tak, aby bol materiálne vykonateľný a zároveň, aby bol naplnený princíp právnej istoty.

15. Odvolací súd dodáva, že členkou senátu 15 Co, ktorému bola predmetná vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie je aj JUDr. Mária Hajdínová, ktorá je matkou JUDr. Jeannety Hajdinovej, ktorá spor prejednávala a rozhodovala na súde prvej inštancie. Uznesením predsedu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 4.1.2018, sp.zn. 15 Co 359/2017, nebola JUDr. Mária Hajdínová vylúčená z prejednávania a rozhodovania predmetného sporu; uznesenie bolo doručené právnym zástupcom strán sporu (č.l. 300 spisu), pričom žiadna zo sporových strán nevzniesla námietku zaujatosti voči sudkyňi JUDr. Márii Hajdínovej.

16. Záverom odvolací súd ešte poznamenáva, že rozhodol bez nariadenia pojednávania dôvodiac ustanovením § 378 ods. 1, § 219 ods. 1, ods. 3, § 385 ods. 1 C.s.p. a už vyššie uvedenými dôvodmi. S dôrazom na to, že nedopíňal dokazovanie, a preto prípadne ďalšie tvrdenia prednesené stranami sporu na pojednávaní na odvolacom súde už nemohli mať vplyv na iné rozhodnutie odvolacieho súdu. Postačovalo preto preskúmanie veci na základe spisovej dokumentácie; strany sporu, predovšetkým odvolatelia, ani nevzniesli žiadny presvedčivý dôkaz potvrdzujúci, že iba ústna časť pojednávania

nasledujúca po výmene písomných stanovísk by mohla zaručiť spravodlivé konanie (porovnaj napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 25.4.2002, č. 64336/01, vo veci LinoCarlos VARELA ASSALINO proti Portugalsku; porovnaj tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky napr. vo veci vedenej pod sp.zn. 5 Cdo 218/2009, 3 Cdo 51/2011, 3 Cdo 186/2012, 7 Cdo 56/2011).

17. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C.s.p. Žalobcom v 1., 2., 3. rade, ktorí mali v odvolacom konaní plný úspech, priznáva spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči spoločnej a nerozdielnej povinnosti žalovaných v I., II. rade v rozsahu 100 %, pretože tak ako je uvedené v bode 14. odôvodnenia tohto rozsudku, žalovaní v I., II. rade sú v danej veci zodpovední spoločne a nerozdielne, a preto zaplatia všetkým žalobcom spoločne a nerozdielne aj trovy odvolacieho konania. V zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

18. Odvolací súd prijal rozhodnutie jednohlasne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1.5.2011; § 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

(1) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

(2) Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 C.s.p.).

(1) Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

(2) Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

(1) Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

(2) Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

(1) Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

(2) Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C.s.p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 C.s.p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 C.s.p.).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C.s.p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C.s.p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C.s.p.).